

BORSOS MELINDA, BRÓSZ CSABA BOTOND, SZABÓ DÁVID, KUKUCSKA GERGELY, DIMITRIJEVIC TIJANA (KONZULENS: ALFÖLDI GYÖRGY DLA)

MAGDOLNA NEGYED Négy szociális szolgáltatóhelyiség tervezése a Magdolna negyedben

...a magas státusúak lényegében úgy és azokra a területekre szegregálódnak, ahogyan és ahova akarnak, az alacsony státusúak pedig úgy és oda, ahova hagyják őket.”
Csanádi - Ladányi, 1992

MI AZ A MAGDOLNA NEGYED?

A Magdolna negyed budapesti VIII. kerület legszegényebb negyede. Mélyszegénység, munkanélküliség és rossz életkörülmények egy erősen lepusztult városi szövetben. Halmozottan hátrányos és kirekesztett helyzetű társadalmi csoportok koncentrációja és velük szembeni diszkrimináció jellemzi a területet.

Karinthy szavaival élve ez egy olyan hely, ahol a "város, mint egy zátonyon megfeneklett"; az itt élő emberek - a hajótörtek - önerőből nemigen tudják elhagyni a szigetországot, ahova kerültek.

A negyedben 2004-ben szociális városrehabilitáció kezdődött Magdolna Negyed Programok néven. Fő irányelve a terület és lakossága életkörülményeinek javítása a meglévő helyi lakosok megtartása mellett. Az integrált rehabilitáció legfontosabb céljai: közösségfejlesztés, szociálpolitikai foglalkoztatások (bűnmegelőzés, oktatás) elindítása, szociokulturális intézmény hálózatok kiépítése, identitás tudat erősítése, előítélet-csökkenés, munkateremtő beruházások, épített környezet állag javítása.

MI VOLT A FELADATUNK?

A aktuális városrehabilitáció program (MNPIII 2013-2015) keretében közel 50 000 m² köztér felújítást, 55 önkormányzati bérház korszerűsítését, Teleki téri piac és FiDo sport- és szabadidőközpont építését tervezik, több szociális felzárkóztató programmal egyetemben. Ennek keretében négy szociális szolgáltató helyiséget alakítanak ki a Magdolna negyedben. A helyiségek programja válasz a negyedben élő emberek, családok halmozottan hátrányos helyzetére és e megrekedt állapot előmozdítását tűzi ki célul. A négy funkció: szociális mosoda, családfejlesztő és intenzív családgondozó, szomszédügyi információs és szolgáltató központ és kirekesztett nők klubja. A tervezett szociális funkciók egyfajta ideiglenes hasznosításai a régóta üresen álló önkormányzati helyiségeknek.

A Doktori Iskola csapata - Borsos Melinda, Brósz Csaba Boton, Dimitrijevic Tijana, Kukucska Gergely és Szabó Dávid - szerepe kettős volt: a helyiségek építészeti tervezése (2013 tavasz) mellett fontos szerepe volt az ezt megelőző alaposabb kutatásoknak (2012 őszi).

Az egész éves munka során partnerünk a helyben működő Rév8 Józsefvárosi Rehabilitációs és Városfejlesztési Zrt. és munkatársai voltak. Alföldi György DLA, Faragó Csaba építészek és ifj. Erdősi Sándor szociológus sokat segítettek a negyed megismerésében és megértésében.

A tervezési és kutatási éves munka résztvevői:

Rév8: MNP koordinátorai, támogatás és információk; Önkormányzat: építető; Önkormányzati vagyonkezelő szervezet és szakági tervezői; Üzemeltetők: Józsefvárosi Családsegítő és Gyermekejélési Központ (JCSGYK), Kiút Veled Alapítvány (Csapó Emma); Majdani dolgozók: szociális munkások; Helyiek: akik használni fogják; Mi: kutatás, helyszínelés, tervezés, közösségbevonás.

ÉVES TERVEZÉSI ÉS KUTATÁSI MUNKA

Az őszi félévben ismerkedtünk a helyszínnel, beszélgettünk a helyiekkel és majdani használókkal, felmértük a helyiségeket, felvettük a kapcsolatot a majdani üzemeltetőkkel és magyar és külföldi előképeket vizsgáltunk. A kutatási munkát szabadon, önkormányzati rendszertől függetlenül végeztünk. Számos személyes kapcsolatot és élményt szereztünk mind a helyszínen, mind a meglátogatott előképekben. Az így szerzett információk a Rév8 számára is fontos visszajelzést jelentenek a Magdolna negyedről.

A tervezéshez kapcsolódó közösségbevonás és bemelegítő ideiglenes használatok lehetősége viszont erősen behatároltnak mutatkozott. Fő okát abban látjuk, hogy a tervezésnél már mi is beálltunk a helyi intézményrendszer formális rendje és merev keretei közé, melyek nem támogatták az alternatív megoldásokat.

A tavaszi félévben a projekt valós tervezési feladattá vált. Megkezdődött a kötöttebb együttműködés az üzemeltetőkkel, a vagyonkezelő céggel és szakági tervezőkkel. Elkészítettük a négy helyiség (munkaközi) kiviteli terveit és költségbecsléseit. A hivatalos felekkel való kommunikáció nehézkesnek bizonyult. Tanulmányút keretében meglátogattunk több, a negyed szempontjából is érdekes, szociális, közösségi kezdeményezést Berlinben.

TAPASZTALATOK ÖSSZEFOGLALÁSA

Az éves kutatás-tervezés állomásait négy kategóriába osztottuk - helyszín, előképek, tervezés, közösség - és értékeltük ezek jelentőségét az egész éves munka szempontjából. Az élményeket egy átfogó kutatási naplóban foglaltuk össze. Az így kapott kutatási-tervezési grafikon egyrészt rendszerbe helyezte az év eseményeit, másrészt pedig megmutatta a két félévi munka (tervezés illetve kutatás) változó dinamikáját.

Ez a dinamika következhet abból, hogy a sok résztvevő különböző módon befolyásolta a folyamatot, és a mi szerepünk is kettős volt: egyfelől mint független kutatók, másfelől pedig mint az Önkormányzattal együttműködő tervezők vettünk részt a projektben. A hivatali rendszeren belüli szerepünk nem volt egyértelmű.

Azt tapasztaltuk, hogy a tervezésnél a szerepkörök és kötelezettségek tisztázása szükséges. A független hallgatói státusz viszont kifejezetten előnyt jelentett a kutatásnál és a helyszín és ott lakók megismerésénél.

A tervezés során tapasztalt merev, formális keretek között nem volt lehetőség közösségbevonásra, ideiglenes használatokra. Erre - reményeink szerint - a kész és működő új közösségi terek adnak majd lehetőséget.

A négy hely tervezésénél minél jobb építészeti háttérrel próbáltunk biztosítani a közösségi használat számára. A mosoda, családközpont, információs iroda és női klub sikeres működése azonban nagy mértékben az ott dolgozók mindent-bele hozzáállásán múlik majd, ahogy a Kesztyűgyári Női csoport és monori Fürdőház tapasztalatai is mutatják.

HOGYAN TOVÁBB?

2013 nyarán elkészítjük a kiviteli terveket és egy nyári építőtáborot szervezünk a Magdolna negyedbe. A Magdolna Műhelysoránépítészhallgatók, (remélhetőleg) helyi szakemberek és lakosok segítségével megépítjük a négy helyiség fontosabb bútorait.

A négy új szolgáltatóház kivitelezése terv szerint indul el. Ekkor is több rövidebb építőműhelyt szeretnénk szervezni, a helyiek minél nagyobb bevonásával.

Reményeink szerint a négy funkció megnyitása után figyelemmel tudjuk kísérni a fejlődésüket és működésüket.

Több információ a projektről a blogunkon és a kutatási naplóban: www.negyed.wordpress.com

Budapest, 2013. június 8.

